

starstvo zdravstva poslalo je skupinu liječnika u kojoj je bio i dr. Nikola Vadkov. U ministarstvu im je rečeno da je riječ o važnome zadatku i da svi moraju sudjelovati bez izgovora. Liječnici su upućeni u Mlaku pored Jasenovca da cijepi izbjeglice protiv tifusa, ispričao je Vadkov poslije rata. Na livadama kod Mlake bilo

Po nalogu Ante Pavelića, djeca kojom su se partizani koristili kao živim štitom i koja su bila bolesna i izgladnjela, liječena su i udomljavana. Unatoč toj skrbi, neka su djeca umirala u bolnicama. Te su dječje sudbine poslužile u političkome projektu gradnje i održavanja jasenovačkoga mita

je mnogo ljudi, pretežno starijih te žena i djece. Dio muškaraca, rekao je Vadkov, već je ranije odvojen u Staroj Gradiški i upućen na rad u Njemačku.

Po djecu su potom stigli građanski volonteri predvođeni Dianom Budisavljević. Prema njezinu dnevniku iz toga vremena, u stavljanju djece na kola kojima će se odvesti do željezničke postaje u Jasenovcu pomagali su joj mlađi ustaški vojnici iz Jasenovca, koji su s velikom pažnjom nastojali da ni jedno dijete ne bude zaboravljeno.

Vadkov je rekao kako je iz Zagreba stiglo i nekoliko sestara Hrvatskoga Crvenog križa. Diana Budisavljević i sestre govorile su majkama da daju

djecu u Zagreb, da će ondje djeci biti lijepo jer će biti smještena u dječjim domovima, bolje no u vlastitoj kući. Uskoro su majke počele prilaziti stolovima na kojima se obavljalo popisivanje. O tome postoji i filmski zapis. ‘Sestre su donijele i poslastice za djecu, kuhalje čaj, tješile ih’, ispričao je Vadkov. Iskaz liječnika Nikole Vadkova pokazuje da izbjeglice iz Potkozarja i Kozare te njihova djeca zapravo i nisu bili u logoru u Jasenovcu. Iz prihvatnih prostora u selima Mlaki i Jablancu bili su preseljavani u slavonska sela (stariji, majke i djeca) ili u dječja prihvatilišta u Sisku, Zagrebu, Jastrebarskome, Gornjoj Rijeci i drugdje.

Liječenje i udomljavanje

Tu situaciju na isti način opisuje i dr. Nikica Barić u svojem radu ‘Kozara 1942. - sudbina zabilježnika, civila i djece’, objavljenome 2017. godine u časopisu Ivo Pilar. Barić svoj rad temelji na dokumentima Ministarstva zdravstva (Glavno ravnateljstvo za zdravstvo i drugim), Ministarstva vanjskih poslova NDH, Glavnoga stožera domobranstva, na partizanskim dokumentima, itd. Djeca koja su dolazila u prihvatilišta, nakon liječenja i oporavka raspoređivana su i udomljavana u dogovoru s nadbiskupom Alojzijem Stepincom i Karitasom u obiteljima u sjeverozapadnom dijelu Hrvatske.

Djecu su na skrb preuzimali i brojni građani Zagreba, zatim poduzeća (Standard Vacuum Oil i druga), ustaški i domobranski časnici, dočasnici i drugi. Skupina Diane Budisavljević vodila je o njima kartoteku. Događalo se da bi poneko dijete umrlo i nakon što su ga skrbnici preuzeli - i ta su dječa upisivana u matice pravoslavne crkve. A kao što vidimo, istodobno i u popise koji još i danas trebaju održati živim jasenovački mit.

Piše:
NIKOLA BANIĆ i M. KOIĆ

Na temelju komunističkoga popisa žrtava iz 1964. godine (SZSJ64) čiju je jednu elektroničku inačicu (L64) u Srbiji nabavio i ljubazno ustupio gospodin Roman Leljak u nekoliko je prethodnih članaka otkriveno preko tisuću lažnih jasenovačkih žrtava navedenih na mrežnome jasenovačkom popisu Javne ustanove spomen-područje (JUSP) Jasenovac. Uglavnom, radilo se o slučajevima gdje se podudara većina podataka, a u sljedećim će člancima biti objavljene nove lažne žrtve kod kojih za potpuno podudaranje dodatno treba gledati napomene mrežnoga jasenovačkog popisa. Zbog spomenute velike količine lažnih jasenovačkih žrtava otkrivenih na temelju inačice L64, osim stvarnoga mjesta smrti nije se toliko govorilo o ostalim detaljima vezanima uz to. Zato je tema ovog članka jedan od načina zlorabe djece za umnažanje broja lažnih jasenovačkih žrtava i skrivanje istine.

U inačici L64 kod svake je žrtve osim mjesta smrti navedena i kategorija koja za 259 osoba glasi ‘dečje prihvatilište’, pri čemu je mjesto smrti za njih 258 Zagreb, a za jednu Mirkovac. Od ovih 258 postoji njih 12 s istim imenom, prezimenom, očevim imenom, mjestom i godinom rođenja koji se također nalaze na mrežnom jasenovačkom popisu i koji su navedeni u jednom od prethodnih članaka. To su Ljuba Dakić (1938., Kusonje, Ilija), Ljuban Dakić (1938., Kusonje, Ilija), Petra Dakić (1935., Kusonje, Ilija), Đuro Damjanović (1942., Kusonje, Đuro), Bogdan Gajić (1938.*, Kusonje, Miloš), Pero Gavranović (1939., Klakar Donji, Simo), Svetozar Gligić (1941., Kusonje, Luka), Milan Lazić (1940., Nova Krivaja, Spasovje), Jovanka Mikač (1940., Klakar Gornji, Pero), Stana Mikač (1942., Klakar Gornji, Pero), Nada Vidaković (1941.*, Jasenovac, Zdravko), Dobrla Vidić (1940., Brusnica Mala, Luka). Nikome od njih u mrežnom jasenovačkom popisu kao jedan od izvora podataka nije naveden komunistički popis iz 1964. godine, već su tu uglavnom tri izvora podatka. Prvi je publikacija Radoslava Ratkovića - *Domovi pokraj Pakre: slavonsko selo Kusonje* u izdanju nekakvoga beogradskog društva Kusonjačana iz 2004. godine. Drugi je uradak Mihaila

LAŽNE I STVARNE DJEĆJE ŽRTVE

Stojan Ražokrak na popisu žrtava, a ne samo da ga Hrvati nisu ubili, već su ga spasili i odgojili

Prezime:	Ime:	Ime oca:	Rođen/a:	Općina rođenja:	Mjesto rođenja:	Narodnost:
RAŽOKRAK	STOJAN	SIMO	1939	JASENOVAC	JABLJAC	SRBIN
		Način smrti: UBIJEN*		Stradao/la: OD USTAŠA	God. smrti: 1942	
		Mjesto stradanja: U LOGORU		Logor: STAROGRAĐIŠKA	Stratište:	

Na mrežnome jasenovačkom popisu navodi se da je Stojan Ražokrak rođen ocu Simi 1939. u Jablancu, navodno ubijen od ustaša u Staroj Gradiški 1942., znači navodno se radi o dječjoj žrtvi. Međutim, na adresi <https://www.youtube.com/watch?v=S5IRwT63as0> dostupan je videozapis u kojem on govori kako je rođen 1939. u Jablancu i kako su ga početkom 1946. godine usvojili Hedviga i Josip Markoci, Hrvati iz Zagreba, spominje se čak i točna adresa stanovanja. Kasnije su mu ispričali cijelu priču oko njegova posvajanja pa je uspio pronaći biološku majku Stojanku

Pantića - *Stradanje Srba opštine Srpski Brod za vrijeme Drugog svjetskog rata* izdano u Srbiji 2005. godine. Oba ova uratka može se svrstati u propagandu memorandumskoga tipa. Treći je izvor još nevjerojatniji od prethodnih. To je djelo Radovana Trivunčića - *Jasenovačka drama* objavljeno od Školskih novina u Zagrebu 1985. godine. Primjerice, o pogreškama koje je namjerno ili nena-mjerno u svome uratku napravio Trivunčić, negativno mišljenje imaju čak i neki povjesničari, primjerice Škiljan kojega se nikako ne bi moglo svrstati u revizioniste.¹ Osim što je autor gore navedene *Jasenovačke drame*, spomenuti je Trivunčić i urednik nekoliko publikacija u izdanju JUSP-a Jasenovac pod bombastičnim naslovima *Riječi koje nisu zaklane* (III, IV), a koje se također koriste kao

izvori podataka o jasenovačkim žrtvama. O pouzdanosti takvih podataka najbolje govore Trivunčićevi stavovi o 700.000 jasenovačkih žrtava.² Zanimljivo je da je Trivunčićev kritičar Škiljan jedno vrijeme radio u JUSP-u Jasenovac³ pa se postavlja pitanje kako to da onda nisu ispravljene bar neke pogreške tj. zašto s popisa nisu izbrisane bar neke od lažnih dječjih jasenovačkih žrtava.⁴

Čak se ni jugokomunisti u popisu žrtava rata iz 1964. godine nisu išli tako otvoreno blamirati lažnim podatcima o stradaloj djeci, ali čini se da su regionski neokomunisti još gori od njih, a četnici su ionako uvijek isti, pa čak i kad su čeosavi. Ovo se sve može sažeti u nekoliko kratkih rečenica. Jugokomunisti su za neku djecu jasno rekli da su stradala u dječjim prihvatalištima. Hrvatske usta-

nove usprkos tome neku od iste te djece navode kao žrtve Jasenovaca. To je vjerojatno u nedostatku stvarnih žrtava i zbog postojanja potrebe za povećanjem popisa jasenovačkih žrtava. Istovremeno, bar jedan bivši zaposlenik JUSP-a Jasenovac u svojem je radu napisao da rad autora suradnika i urednika izdanja JUSP-a Jasenovac na kojem se neke od ovih tvrdnji o navodnom jasenovačkom stradanju spomenute djece temelje sadrži pogreške. Usprkos tome, te se pogreške i dalje nalaze na jasenovačkome popisu. Znači to je slično situaciji u kojoj se primijeti da netko laže, to se javno kaže, laž se i dalje koristi kao činjenica, ali se barem može reći da je osuđena. Time se stvara lažni dojam potrage za istinom, ali se i dalje brani laž po komunističkom principu - *pojavu osudi, druga spasi*.

AKTUALNO

Treba spomenuti da osim zloporabe mrtve djece u JUSP-u Jasenovac, postoji i praksa zloporabe preživjele djece koja se lažno prikazuju kao jasenovačke žrtve. Jedan od poznatijih primjera je Stanko Nick koji je naposljetku nakon serije napisu u kojima se spominje i uklonjen s popisa, ali nije on jedini takav. Primjerice, jedan drugi o kojem je također već bilo pisano je Stojan Ražokrak. Na mrežnome jasenovačkom popisu navodi se da je Stojan Ražokrak rođen ocu Simi 1939. godine u Jablancu i navodno je ubijen od ustaša u Staroj Gradiški 1942. godine, znači navodno se radi o dječjoj žrtvi. Međutim, na adresi <https://www.youtube.com/watch?v=S5IRwT63as0> dostupan je videozapis u kojem on govori kako je rođen 1939. godine u Jablancu i kako su ga početkom 1946. godine usvojili Hedviga i Josip Marković, Hrvati iz Zagreba, a spominje se čak i točna adresa stanovanja u Zagrebu. Kasnije su mu ispričali cijelu priču oko njegova posvajanja pa je tako na kraju preko tjednika Arena uspio pronaći svoju biološku majku Stojanku. Znači ne samo da ga Hrvati nisu ubili već su ga spasili i kasnije odgojili. Ako JUSP-u Jasenovac nije problem niti preživjele navoditi kao žrtve, onda se opet radi o nesposobnosti ili možda o prevelikoj želji za povećanjem jasenovačkoga popisa, koja onda prelazi i granice istine.

Miriamin holokaust

Istina o Jasenovcu polako se, ali sigurno probija, stoga se očajni domaći jugoantife u nedostatku argumenata sve više pozivaju na strance. To je kao na školskome dvorištu kad razredni luzer, budući političar zaprijeti ostaloj djeci – vidjet ćete kad vam dođe moj tata. Tata je u ovom slučaju predsjednik Izraela Rivlin. Vjerojatno presretan što je njegova država prodala Hrvatskoj 30 godina stare zrakoplove⁵, predsjednik Rivlin je prilikom posjeta Spomen-području Jasenovac pročitao prigodni govor u kojemu je spomenuta Miriam Aviezer, djevojački Steiner. Prema novinskom izvoru šestogodišnja Miriam Steiner prve je ratne godine u ND Hrvatskoj upućena u logor Jasenovac. Kako se navodi ‘četiri dana odvojenošti od roditelja (...) bila su njezin hol-

Prezime:	Ime:	Ime oca:	Rođen/a:	Općina rođenja:	Mjesto rođenja:	Narodnost:
DAKIĆ	LJUBAN	ILJA	1938	PAKRAC	KUSONJE	SRBIN
		Način smrti: UBIJEN		Stradao/la: OD USTAŠA	God. smrti: 1942	
		Mjesto stradanja: U LOGORU		Logor: STARA GRADIŠKA	Stratište:	
DAKIĆ	PETRA	ILJA	1935	PAKRAC	KUSONJE	SRPKINJA
		Način smrti: UBIJENA		Stradao/la: OD USTAŠA	God. smrti: 1942	
		Mjesto stradanja: U LOGORU		Logor: STARA GRADIŠKA	Stratište:	
DAKIĆ	LJUBAN	ILJA	1938	PAKRAC	KUSONJE	SRBIN
		Način smrti: UBIJEN		Stradao/la: OD USTAŠA	God. smrti: 1942	
		Mjesto stradanja: U LOGORU		Logor: STARA GRADIŠKA	Stratište:	
GAJIĆ	BOGDAN	MILAN	1928	GRADISKA	DONJA JURKOVICA	SRBIN
		Način smrti: UBIJEN		Stradao/la: OD USTAŠA	God. smrti: 1942	
		Mjesto stradanja: U LOGORU		Logor: JASENOVAC	Stratište:	
GAJIĆ	BOGDAN	ČEDO	1903*	LEVANSKA VAROŠ	ČENKOVO	SRBIN
		Način smrti: UBIJEN		Stradao/la: OD USTAŠA	God. smrti: 1942	
		Mjesto stradanja: U LOGORU		Logor: JASENOVAC	Stratište:	
GAJIĆ	BOGDAN	MILOŠ	1938*	PAKRAC	KUSONJE	SRBIN
		Način smrti: UBIJEN		Stradao/la: OD USTAŠA	God. smrti: 1942	
		Mjesto stradanja: U LOGORU		Logor: STARA GRADIŠKA	Stratište:	
RAZOKRAK	STOJAN	SIMO	1939	JASENOVAC	JABLJANAC	SRBIN
		Način smrti: UBIJEN*		Stradao/la: OD USTAŠA	God. smrti: 1942	
		Mjesto stradanja: U LOGORU		Logor: STARA GRADIŠKA	Stratište:	
DAMJANOVIĆ ĐURO		MATIJA	1918	PAKRAC	KUSONJE	SRBIN
		Način smrti: UBIJEN		Stradao/la: OD USTAŠA	God. smrti: 1945	
		Mjesto stradanja: U LOGORU		Logor: JASENOVAC	Stratište:	
DAMJANOVIĆ ĐURO		ĐURO	1942	PAKRAC	KUSONJE	SRBIN
		Način smrti: UBIJEN		Stradao/la: OD USTAŠA	God. smrti: 1942	
		Mjesto stradanja: U LOGORU		Logor: STARA GRADIŠKA	Stratište:	
DAMJANOVIĆ ĐURO			1900	HRVATSKA DUBICA	ŽIVAJA	SRBIN
		Način smrti: UBIJEN		Stradao/la: OD USTAŠA	God. smrti: 1942	
		Mjesto stradanja: U LOGORU		Logor: JASENOVAC	Stratište:	

kaust.⁶ Svatko može različito doživljavati teške trenutke u životu, međutim Miriam Steiner je preživjela rat baš kao i njezini roditelji. Znači da je bila bolje sudbine od malih Ivezića iz Brotinja kod Srba koje su 1941. godine poklali Srbi-antifašisti ili od hrvatskih djevojčica s pletenicama koje su Titovi antifašisti žive zazidali u Hudu Jamu 1945. godi-

ne. Njezina je obitelj bila bolje sudbine od, primjerice, hrvatske obitelji Ševo koju je 1972. godine ubio jedan od Titovih antifašista, a pri tome je smaknuta i devetogodišnja Rosemarie.⁷ Miriam Steiner bila je bolje sudbine i od hrvatske djece poklane od Srba tijekom Domovinskoga rata. Primjerice, od djece iz hrvatske obitelji Čengić iz Ervenika

kada su uz roditelje Dragu i Nevenku ubijeni i njihovi sinovi Slobodan i Goran.⁸ Sudbina Miriam Steiner bila je bolja od, primjerice, one hrvatskih djevojčica Verice Nikšić ubijene u Širokoj Kuli ili Katice Šimanović iz Novog Sela Glinskog.⁹ Njezin „četverodnevni holokaust“ čini se svakako manjim od onog koji nakon krvavoga srpskog pohoda nisu preživjeli četverogodišnji Dario i dvogodišnji Tomislav Jurić iz sela Kostrići¹⁰ ili Darko Dvorneković te Želja i Nikolina Fabac iz sela Gornje Jame.¹¹ Nakon što su poklali sve Hrvate u Gornjim Jamama, jedan od srpskih ‘junaka’ kasnije se hvalio kako je zaklanio djevojčici Željki Fabac odrezao pletenicu kao ratni trofej.¹² Djeca zaklana s cijelim selom, to je svakako bio holokaust jedne male hrvatske zajednice. Srpski koljači ni mrtvoj hrvatskoj djeci nisu dali mira pa su ih nakon ubojstva još i skalpirali. Imena te poklane hrvatske djece ne spominju se u medijima, a njihove kosti leže u osami uništenih hrvatskih sela. Te su kosti dokaz da su nekad živjeli. Suprotno tome, za jasenovačke žrtve postoje brojne publikacije i popisi s mnogo imena, ali malo je nađenih kostiju.

Zanimljivo da se na mrežnome jasenovačkom popisu prema podatku iz komunističkog projekta Dotršćina nalazi i Marija Steiner, Židovka iz Zagreba, bez imena oca, godine rođenja i smrti. Zbog manjkavih podataka, ne može se tvrditi da je to u nedostatku stvarnih žrtava na popis stavljena i preživjela Miriam Steiner ili se možda radi o dupliranju neke

Kod svake žrtve osim mjestu smrti navedena je i kategorija koja za 259 osoba glasi ‘dečije prihvatište’, pri čemu je mjesto smrti za njih 258 Zagreb, a za jednu Mirkovac. Od ovih 258 postoji njih 12 s istim imenom, prezimenom, očevim imenom, mjestom i godinom rođenja koji se također nalaze na mrežnom jasenovačkom popisu

od dvije preostale imenjakinja s popisa. U svakome slučaju, indikativno je da se na popisu nalazi žrtva osim imena i prezimena bez ostalih vitalnih identifikacijskih podataka pa čak i godine smrti. U mrežnom jasenovačkom popisu ukupno su tri Marije Steiner. Prema komunističkom popisu iz 1964. godine (SZSJ64) je Mari Steiner (1885., Teš-

novci), a otac joj se zove Majer premda se prema jedinom izvoru podataka zove Maver. Očito da se autori popisa ne zamaraju takvim stvarima pa mijenjaju podatke prema vlastitome nahodenju. Osim toga, prema napomenama jasenovačkoga popisa ne radi se o Židovki*, već o Hrvatici. Ostale su dvije prema novijim izvorima, tj. prema komunističkom projektu Dotršćina iz sredine osamdesetih prošloga stoljeća i prema knjizi M. Švob iz 2004. godine. To su Mara Steiner (1891., Zagreb) i Marija Steiner, također iz Zagreba, bez navedene godine rođenja. U oba slučaja nije navedeno ime oca tako da bi se moglo raditi i o istoj osobi u oba slučaja, a osim prema mjestu rođenja, vrlo je mala razlika i prema Mari Steiner iz Tešanovaca u Sloveniji. Različita mjesta rođenja nisu bila neka prepreka za kreatore komunističkih popisa jer se osim stavnog mesta rođenja koristilo i mjesto boravka kao mjesto rođenja pa se u slučaju kad su ta dva podatka različita, moglo udvostručiti žrtve. To znači da bi se možda u svim trima slučajevima moglo raditi o istoj osobi. Od 180 zapisa na upit za Mariju Steiner u digitalnou arhivu Yad Vashema iz ND Hrvatske samo su dva zapisa o gospodinjici Mariški Steiner, šezdesetogodišnjakinji iz Grubišnoga Polja, a takve nema na mrežnom jasenovačkom popisu. Prema iskazu sestre ona je bila logorašica u Jasenovcu, ali u zapisu se ne navodi da je u tom logoru ubijena ili da je u njemu umrla. To se međutim navodi u nekakvome popisu Židova s daruvarskoga područja ubijenih od 1941. do 1945. godine. Nije poznato tko je autor toga popisa, ali sudeći prema dosadašnjem iskustvu s komunističkim popisima, treba biti oprezan u zaključivanju bez dodatnih podataka.

Uglavnom, dok izraelski predsjednik ima potrebu govoriti o djevojčici koja je prije 77 godina četiri dana bila odvojena od roditelja, u paradoksu hrvatskoga apsurdistana ne samo da se ne govori o poubijanoj hrvatskoj djeci, već se i agresorski topnik koji je ubijao djecu po hrvatskim gradovima nagraduje državnom sinekurom. Poanta ove priče je da nam nema naprijed dok god političari u Hrvatskoj ne postanu hrvatski političari. Treba raščitati prošlost da bismo imali budućnost.

- 1 Filip Škiljan, Stradanje Srba u Jasenovcu u Drugom svjetskom ratu, PRO TEMPORE, godina 4, broj 4, 2007., str. 40
- 2 <https://web.archive.org/web/20180803161038/https://kamenjar.com/prof-dr-matko-marusic-dijalog-o-bleiburgu/>
- 3 <https://web.archive.org/web/20180804100020/http://www.imin.hr/dr-sc-filip-skiljan>
- 4 <https://www.telegram.hr/zivot/koliko-su-stari-avioni-koje-kupujemo-mozda-ce-vam-to-najbolje-opisati-ovih-17-stvari-koje-su-se-otad-dogodile/>
- 5 <https://web.archive.org/web/20180804153222/https://www.vecernji.hr/premium/ginuli-su-za-slobodu-i-ljudskost-divne-su-rijeci-koje-je-predsjednica-u-jasenovcu-izrekla-o-partizani-ma-1261088>
- 6 https://hr.wikipedia.org/wiki/Stjepan_Ševo
- 7 <https://www.vecernji.hr/premium/zlocin-nad-cengicima-zgroatio-je-i-kninske-vlasti-1145212>
- 8 https://hr.wikipedia.org/wiki/Pokolj_u_Širokoj_Kuli_13._listopada_1991.
- 9 <https://www.radio-banovina.hr/novo-selo-glinsko-rokovo-brezuljku-zaslujuje-istinu/>
- 10 <https://www.dnevno.hr/domovina/zlocin-kojeg-su-se-i-srbi-zasramili-pobili-cijelo-selo-pa-i-djecu-ipak-dorh-do-danas-nije-pokrenuo-postupak-137525/>
- 11 <https://narod.hr/kultura/11-prosinca-1991-gornje-jame-glina-strasan-zlocin-srba-nad-civilima-i-djecom>
- 12 <https://www.24sata.hr/news/bez-milosti-uzeli-su-pletenicu-ubijene-curice-kao-ratni-trofej-502654>

